

เหา (Pediculosis)

อ.พญ.จรัสศรี พียาพรรณ

ผศ.นพ.รัฐพล ดวงทอง

ภาควิชาตจวิทยา

Faculty of Medicine Siriraj Hospital

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

เหาคืออะไร ?

เกิดจากการติดตัวเหา ซึ่งเป็นแมลง ชื่อ *Pediculus humanus capitis* ลักษณะรูปร่างตัวเรียวยาว ขนาด 3-4 มม. มีความคล่องตัวในการเคลื่อนไหว จึงทำให้ติดโรคกันง่ายตัวแมลงจะวางไข่บนเส้นขนและหลังสารหุ้มปลายด้านหนึ่งของไข่ให้เกาะแน่นติดอยู่ ไข่เหามีขนาดยาว 0.5 มม. มองเห็นด้วยตาเปล่า

การติดเชื้อเกิดจากการสัมผัสใกล้ชิด เช่น การสัมผัสโดยตรง สัมผัสเสื้อผ้า ผ้าปู ที่นอน หมวก ที่แต่งผมและหวี เป็นต้น พบบ่อยในเด็กวัยเรียน โดยเฉพาะเด็กผู้หญิง

เริ่มแรกเหาจะวางไข่ชิดหนังศีรษะ และเมื่อผมยาวขึ้นไข่เหาจะถูกเลื่อนสูงขึ้นไปด้วย ตัวเหาสามารถมีชีวิตอยู่นอกร่างกายมนุษย์ได้นานถึง 4 วันในสภาวะอุณหภูมิห้องปกติ และไข่เหาสามารถอยู่ได้นานถึง 10 วัน นอกร่างกายเป็นโรคติดต่อกันง่าย มักพบว่าเป็นกันทั้งครอบครัวหรือระบอบอยู่ในชุมชน

อาการของเหาเป็นอย่างไร ?

ผู้ป่วยจะมีอาการคัน เกิดเป็นตุ่มคัน บริเวณที่ติดเชื้อเหา ซึ่งพบมากที่ศีรษะ แต่อาจพบได้ที่อื่น เช่น บริเวณเครา ในรายที่เป็นมานาน หรือมีอาการรุนแรง จะมีการติดเชื้อแบคทีเรียซ้ำเติมที่ผิวหนังและมีต่อมน้ำเหลืองข้างคอและท้ายทอยโต

จะทราบได้อย่างไรว่าเป็นเหา ?

1. การซักประวัติ ผู้ที่มีอาการคันมาก และพบสมาชิกหรือผู้ใกล้ชิดที่มีอาการคล้าย ๆ กัน มีการระบาดของเหาในโรงเรียนหรือชุมชนจะช่วยให้การวินิจฉัย
2. การตรวจร่างกาย พบตัวเหาหรือไข่เหาติดที่เส้นผม แยกจากรังแคหรือปลอกหุ้มเส้นผม โดยไข่เหาจะไม่สามารถเลื่อนไปตามเส้นผมได้
3. การตรวจดูด้วยกล้องจุลทรรศน์ โดยนำเส้นผมมาดู พบตัวเหาหรือไข่เหา

การรักษาเหา ?

การตัดผมหรือโกนผม เป็นวิธีที่ได้ผลดี เพราะเมื่อตัวเหาและไข่ไม่มีที่เกาะยึดแล้ว โรคก็จะหายไป ได้ แต่เป็นสิ่งที่ปฏิบัติลำบาก

ยาทา

ยาทาที่ใช้ได้ดีต่อตัวเหาและไข่ คือ permethrin lotion, pyrethrins หรือ malathion การทายา ควรสวมถุงมือยาง ทายาให้ทั่วศีรษะ ทิ้งไว้ 5-10 นาทีแล้วล้างออก หลังจากนั้นควรใช้วิธีที่ ๑ หวีตัวเหา และไข่เหาออก ควรทายาซ้ำอีกครั้งในอีก 7 วัน

ยารับประทาน

Ivermectin มีประสิทธิภาพรักษาเหาได้ดี มีผลข้างเคียงน้อย

การป้องกันการแพร่กระจายของเหา

- ควรรักษาสมาชิกทุกคนในครอบครัว โรงเรียนหรือชุมชนพร้อม ๆ กัน
- ทำความสะอาดเครื่องใช้ เครื่องนุ่งห่ม ที่นอน หมอน เสื้อผ้า ผ้าเช็ดตัว ที่ใช้ในหนึ่งอาทิตย์ที่ผ่านมา ด้วยการซักน้ำร้อนอย่างน้อย 5 นาที สำหรับเครื่องนุ่งห่มที่ซักไม่ได้ เช่น หมอนและพรม ควรอบแห้ง 50°C 20 นาที หรือเก็บไว้ในถุงพลาสติกปิดปากแน่น อย่างน้อย 14 วัน
- ล้างหัวในน้ำร้อน 65°C หรือแช่ใน 2% Lysol เป็นเวลา 1 ชั่วโมงเพื่อฆ่าตัวเหา
- แยกของใช้ส่วนตัว หวี ผ้าเช็ดตัว เครื่องนุ่งห่ม และที่นอน ไม่ใช่ของร่วมกับผู้ป่วย
- ตัดเล็บสั้น ไม่แกะเกาผื่นคัน